

Je moet niet denken, het leger denkt voor jou

Van Hoenserlande Patrick

‘Je moet niet denken, het leger denkt voor jou’, was dikwijls de eerste slagzin die miliciens toegeschreeuwd kregen. En niet alleen miliciens, maar bijna iedere militair heeft die zin meer dan eens aan het begin van zijn loopbaan gehoord. De zin is zo populair dat zelfs striptekenaar Merho ze in zijn 19de stripverhaal van De Kiekeboes ‘Geeeeeef acht!’ verwerkte.

Deze zin heeft een negatieve bijklank omdat haar uitleg is dat je als militair je orders niet in vraag mag stellen. Het militair apparaat aanvaardt immers geen kritiek. Als soldaat mag je niet nadenken over wat je er van je verwacht wordt. Je doet gewoon wat je bevolen wordt. Een goede militair is iemand die uitvoert zonder vragen te stellen. Fysieke gehoorzaamheid zonder intellectuele bagage. Juist?

Om één of ander ongekende reden voelde ik steeds aan dat dit een nogal enge betekenis van deze slagzin was, waarschijnlijk het resultaat van een jarenlang scheefgroeien. De echte, volle betekenis moest door de jaren heen verloren zijn gegaan. Het spreekt voor zich dat in tijden van extreme geweldsituaties een militaire organisatie niet functioneert indien elk individu zichzelf eerst moet overtuigen van de validiteit van alle elementen van een beslissing, van een bevel. Een Tayloriaanse, coherente aanpak van de levensbedreigende situatie is op zo’n moment vaak de enige manier tot succes, tot overleving. Effectiviteit en snelheid zijn levensreddend. Een blind vertrouwen in de organisatie, in je training, in de voorbereidingen, ... is dan de scherprechter tussen leven en dood, tussen overwinning en nederlaag.

En dus valt het woord ‘vertrouwen’. Vertrouwen in de capaciteiten van je chefs om je te leiden, om de opdracht tot een goed einde te brengen, om je team voor te bereiden en het niet door incompetentie te riskeren. Soldaten mogen van een officier verwachten dat die hen leidt en voor hen zorgt, vooral in de moeilijkste momenten. Of zoals het Brits leger in haar internetcampagne de functiebeschrijving van een officier aanvangt: “Being an Army officer is about leading from the front and caring for your soldiers”. Dit gevoel dat je met je chef ‘naar de oorlog’ kunt gaan, verkrijgt je door opleiding, doorgedreven individuele en collectieve training, persoonlijk contact, impliciete evaluatie van de stijl van leidinggeven, ... Je moet niet denken, de chef denkt (en zorgt) voor jou.

Daarnaast is er ook het onderling vertrouwen in de leden van je team. Zoals jij hen aanvoelt, zullen je teamgenoten quasi-automatisch je handelingen aanvullen. Zo kan je je op jouw taak concentreren, wetend dat de anderen ook hun taak binnen het team zullen vervullen. Wat er ook gebeurt, jij bent een deel van het team en het team is een deel van jou. Dit soort van teams is het resultaat van dagelijks, doelgericht samenwerken en veel, veel training. Je moet niet denken, het team zorgt voor jou.

Maar het gaat verder dan het puur militair aspect. Immers, in de vuurlinie mag je je geen zorgen maken over wat er gebeurt als het, ondanks alles, toch mis gaat. Piekeren in het heetst van de strijd

vertraagd je handelen en kan je zelfs verlammen. Om de prestaties van het team niet te schaden moet je overtuigd zijn, rotsvast geloven, dat als jij alles geeft, je sectieleden je zullen beschermen en dat je chefs jullie rugdekking zullen geven. Dat als je gewond zou raken, je met de hoogste spoed de noodzakelijke zorgen zal krijgen en dat er thuis voor je revalidatie uitgekeken wordt. Dat als het fataal afloopt, je familie niet in de kou zal staan, maar opgevangen zal worden. Kortom, je moet niet denken of piekeren over risico's, Defensie denkt en zorgt voor je.

Vertrouwen als fundament van een krijgsmacht. Zonder dit is een leger niets meer dan de som van materieel en mensen. Een verzameling van tanks, vliegtuigen, schepen, voertuigen en geweren. Iets wat iedere wapenhandelaar je kan verkopen, maar wat qua gevechtskracht weinig waarde heeft. Zoals lijm van de stukjes uit een bouwdoos een maquette maakt, zo verbindt vertrouwen materieel met personeel tot een effectief inzetbaar geheel. Jammer genoeg kennen de meeste buitenstaanders dit verschil niet en beoordelen acties op het vlak van veiligheid op meetbare elementen zoals budget, hoeveelheid materiaal, enz. Maar het is niet omdat iets niet (makkelijk) meetbaar is, dat het niet belangrijk is. Je herkent gemakkelijk de onderdelen maar het is de lijm, onzichtbaar aangebracht, die de maquette tot één geheel maakt en houdt. Defensie is geen doordeweeks (overheids)bedrijf met beheerders die de touwtjes in handen hebben. Nee, een goede Defensie heeft leiders nodig die alle onderdelen tot een militaire organisatie kneden en houden.

Wat als je 's morgens in de spiegel kijkt en je twijfelt over het antwoord op de vraag of je nog vertrouwen hebt in Defensie? Of je medewerkers nog volop op je kunnen vertrouwen? Wat als de twijfel je bekruipt als een deken van mist die traagjes een vallei binnendringt? Hoe vecht je terug? Zit je het uit of loop je weg? Als soldaten twijfelen, kan dit verholpen worden. Maar als officieren bovenstaande vragen niet onmiddellijk positief beantwoorden start een vernietigend proces van algemene demotivatie. Zonder 'rugdekking' vallen de teams, de soldaten, stil. Gebeurt er niets meer.

Zonder vertrouwen evolueren we naar een toekomst waarin bijna iedere, nieuwe rekrut te horen krijgt: 'Denk aan jezelf, het leger denkt niet (meer) voor je!' Zonder vertrouwen kunnen we niet meer spreken van een Defensie.